

19.3.2026

בדוא"ל: mankal@moag.gov.il

בדוא"ל: mishpatit@moag.gov.il

לכבוד:
מר אורן לביא
מנכ"ל משרד החקלאות וביטחון המזון

עו"ד אריאל כהאן
יועמ"ש משרד החקלאות וביטחון המזון

שלום רב,

הערות החברה להגנת הטבע לטיטוט צו להסדרת מגורים בשטחי מרעה (אכרזה על אזור שמירה צמודה), התשפ"ו-2026

החברה להגנת הטבע מתכבדת להגיש את הערותיה לטיטוט צו להסדרת מגורים בשטחי מרעה (אכרזה על אזור שמירה צמודה), התשפ"ו-2026 (להלן: "הצו"). לעמדתנו, מדובר בצו בלתי חוקי ופוגעני ביותר לסביבה ולטבע, כמפורט להלן.

מטרת הצו היא להכשיר בניה בלתי חוקית של מבנים שהוקמו בשטחים פתוחים, וזאת באופן מזורז וחסות המלחמה, על פי חוק להסדרת מגורים בשטחי מרעה, התשפ"ה-2025 (להלן: "חוק המגורים בשטחי מרעה" או "החוק"). במסגרת הצו מבוקש לקבוע כי שטחי המרעה המתוארים בתוספת לצו ייחשבו כ"אזור שמירה צמודה" לפי החוק. מדובר בשטחים עצומים בגודלם באזור עמק יזרעאל, צפת, הכנרת, הגולן והגליל¹, הפרוסים על פי עשרות גושים וחלקות וששטחם הכולל הוא למעלה מ-51,000 דונם.

חוק המגורים בשטחי מרעה הוא חוק שנוי ביותר במחלוקת, שכנגדו תלויה ועומדת עתירה לבג"ץ², בה נטען כי מדובר בחוק מרחיק לכת וחריג מאוד, אשר מאפשר הקמה של בתי מגורים והתשתיות הנדרשות לקיום חווה חקלאית בלב השטחים הפתוחים המוגנים בישראל, לרבות בגנים לאומיים ושמורות טבע. החוק נחקק כחוק פרסונלי באופן מובהק, והמנגנון שנועד להכשיר בדיעבד את החוות הקיימות עוצב בהתאמה לקבוצה מוגדרת של רועים מפרי חוק. הבעייתיות החוקית בחוק היא כה רבה, עד שאפילו משרד המשפטים קבע בדיון בכנסת על החוק כי מדובר לא פחות מ"רמיסה של שלטון החוק"³.

לב ליבה של ההצעה הוא סעיף "הוראת מעבר", המאפשר הכשרה גורפת בדיעבד של כמה עשרות חוות רעייה קיימות אשר הוקמו שלא כדין, בשטחים ציבוריים נרחבים, תוך מתן עדיפות לקבוצה מצומצמת של בעלי חוות על פני הציבור בכללותו, ותוך שלילת שיקול הדעת של המאסדרים הרלוונטיים, לרבות של מוסדות התכנון, ועקיפה של מדיניות התכנון הארצית. כל זאת, בהסדר הפוגע בעקרונות חוקתיים של שוויון וחופש העיסוק, בעקרון שלטון החוק, ובמסגרת חקיקה פרסונלית המהווה שימוש לרעה בסמכות הכנסת.

¹ על אף שבצו נכתב כי מדובר בשטחי הגליל בלבד.

² בג"ץ 11102-06-25 החברה להגנת הטבע נ' כנסת ישראל ואח'.

³ פרטוקול ועדת הפנים והגנת הסביבה מיום 3.11.24 עמ' 123.

השלכות החוק על הסביבה אף הן כבדות ושליליות ביותר. החוק נותן עדיפות עליונה ל"מוקדי מרעה" על פני כל תוכנית סטטוטורית החלה בשטח, לרבות תוכניות מתאר ארציות, ומחייב את גופי התכנון לאשר את מוקדי המרעה כמעט ללא שיקול דעת מקצועי, אפילו אם מדובר בשמורת טבע, גן לאומי או שטח יער, וגם אם היא סותרת לחלוטין את מדיניות התכנון המקומית, המחוזית, או הארצית, או תוכניות אחרות החלות בתחומה. לא מדובר רק בהכשרה של מבנים קיימים אלא גם בפיתוח משמעותי נלווה, כגון כבישי גישה, תאורה, ביוב ועוד, זאת בתוך שטחים ציבוריים רגישים ביותר.

עוד מודגש כי הקמת מבני מגורים בלב שטחים טבעיים, ובפרט בשמורות טבע וגנים לאומיים, פוגעת בבית הגידול ודוחקת מינים בסכנת הכחדה שממילא מתקשים לשרוד בשטחים המועטים שנותרו להם. זאת ועוד, קידום הצו בימים אלו של מלחמה מהווה "מחטף" מאחר שהציבור אינו פנוי לעסוק בסוגיות שאינן קשורות ישירות לשלומם ולביטחונם, והנה דווקא בתקופה זו מבקש משרד החקלאות לאשר הסדרה של בניה בלתי חוקית בחסות מצב החירום, ובידיעה כי הקשב הציבורי לנושא מוגבל.

בשל הפגמים הרבים הקיימים בחוק, פגיעתו בשוויון, בשלטון החוק, בסביבה ובשיקול הדעת המקצועי של מוסדות והתכנון, ולאור כך שכנגדו תלויה ועומדת עתירה לבג"ץ, אנו קוראים להקפאת הצו עד לסיום בירור ההליך המשפטי, ולכל הפחות עד לסיום המלחמה.

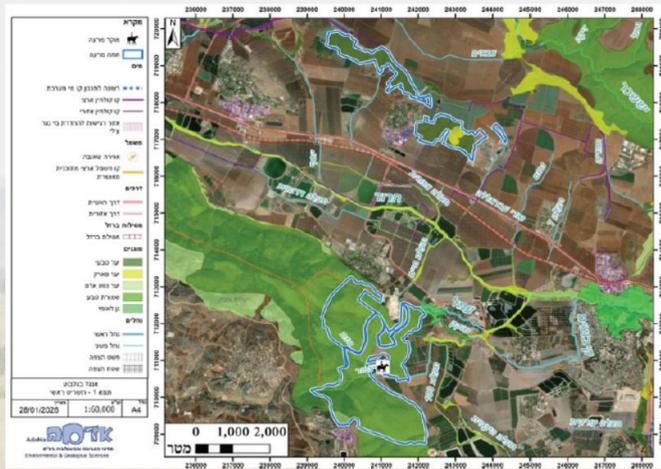
מבלי לגרוע מהאמור, להלן התייחסותנו הפרטנית לשטחים שעליהם מבקש משרד החקלאות להכריז כאזור שמירה צמודה:

1. חוות אנגל (גלבוע)

שטח המרעה עומד על 9,544 דונם. החווה ממוקמת במובלעת בלב שמורת טבע מוכרזת גלבוע מזרח, המתאפיינת בשטחי בתה נרחבים בדרום-מזרח רכס הגלבוע. האזור מאופיין בנופים של עמק חרוד, מעיינות, ואתרים היסטוריים. שטח המוקד בנוי בין שתי נחלים משני בתמ"א 1 נחל גפת בצפון ונחל יצפור בדרום. הבינוי של המוקד נמצא ברגישות סביבתית גבוהה ובשטח לשימור משאבי מים בתמ"א 35 תיקון 1 ובמסדרונות אקולוגיים.

ניתוח סביבתי: הקמת המוקד במובלעת השמורה יוצרת **השפעת שוליים** הפוגעת במערכות האקולוגיות הטבעיות של רכס הגלבוע. הבינוי, שצפוי להגיע לאלפי מ"ר (מכלאות, מחסנים ומתקני חליבה), יחד עם פריסת קווי חשמל, מים ותאורה, יגרום להפרה קשה ובלתי הפיכה בלב שטח בעל ערכיות סביבתית גבוהה. המיקום בין שני הנחלים קוטע את הרצף הטבעי החיוני לתנועת בעלי חיים ושימור משאבי המים.

תמ"א 1 - תשריט ראשוני

המוקד הקיים: ללא התייחסות

אגל בגלובי

משרד החקלאות וביטחון המזון

משרד ההתיישבות והמשילות האזרחית

משרד החקלאות וביטחון המזון

משרד החקלאות וביטחון המזון

מפה של שטח מוקד המרעה, בלב שמורת הטבע בין שני נחלים:

2. חוות בקר הגולן (רמת הגולן)

שטח המרעה עומד על 15,850 דונם. החווה ממוקמת על שטח יער בתמ"א 1 באזור בעל רגישות נופית סביבתית גבוהה, שטח גנים ושמורות ושטח לשימור משאבי מים בתמ"א 35 תיקון 1, ובמסדרון אקולוגי.

ניתוח סביבתי: הקמת מוקד פיתוח ומגורים ביער מובילים לפגיעה ישירה בשטח המוגן. פריצת דרכי גישה והנחת תשתיות עבור מגורי הרועה פוגעים בתפקוד המסדרון האקולוגי, ומובילים להשפעות שוליים משמעותיות.

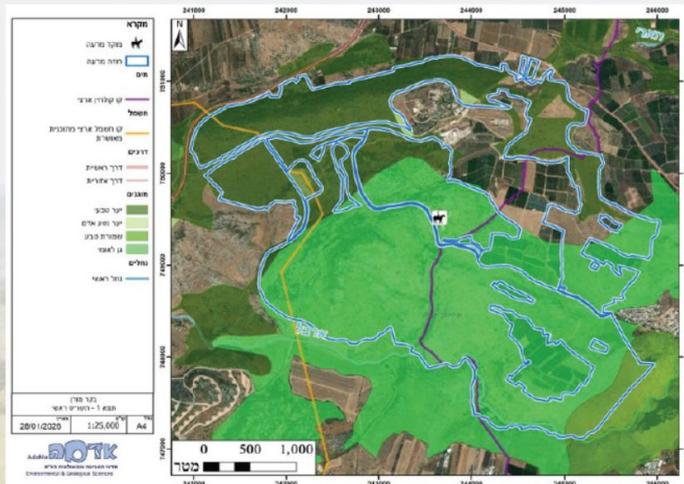

3. חוות בקר מורן (גליל תחתון)

שטח המרעה עומד על 9,990 דונם. החווה ממוקמת בלב שטח תכנית מאושרת גן לאומי ארבל, בשטח מוגן בתמ"א 1 וגן לאומי בתמ"מ 9/2. באזור מסומן כבעל רגישות נופית סביבתית גבוהה, שטח גנים ושמורות ושטח לשימור משאבי מים בתמ"א 35 תיקון 1 ובמסדרון אקולוגי.

ניתוח סביבתי: פעילות אדם אינטנסיבית בלב הגן הלאומי, הכוללת מגורים ותשתיות נלוות, גורמת נזק ישיר ועקיף למגוון הביולוגי ולפגיעה באינטרס הציבורי. פיזור האוכלוסייה במרחב רגיש זה יוצר מוקד השפעה המקטין את איכות בתי הגידול. הבינוי המסיבי הנדרש למרעה (מכלאות וסככות) מהווה חסם פיזי הפוגע ברציפות השטח הפתוח המיועד לפנאי, נופש ושימור מורשת.

תמ"א 1 - תשריט ראשי:

המוקד הקיים: גן לאומי

ניתוח השטח:

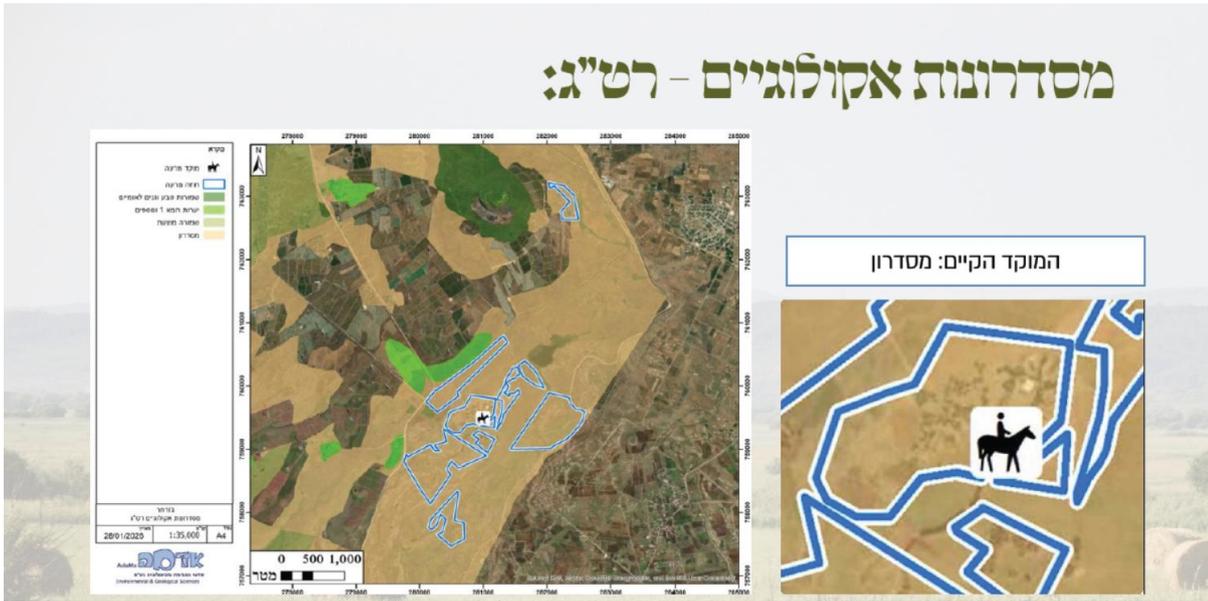

4. חוות ג'וחדר (רמת הגולן)

שטח המרעה עומד על 2,317 דונם. החווה ממוקמת בלב מסדרון אקולוגי באזור בעל רגישות נופית סביבתית גבוהה, ושטח לשימור משאבי מים בתמ"א 35 תיקון 1.

ניתוח סביבתי: החווה ממוקמת בלב השטחים הפתוחים מובילה לפגיעה ברצף השטחים הפתוחים. שמירת תפקודם של מסדרונות אלו קריטית לתפקודם של מערכות אקולוגיות.

מסדרונות אקולוגיים - רט"ג:

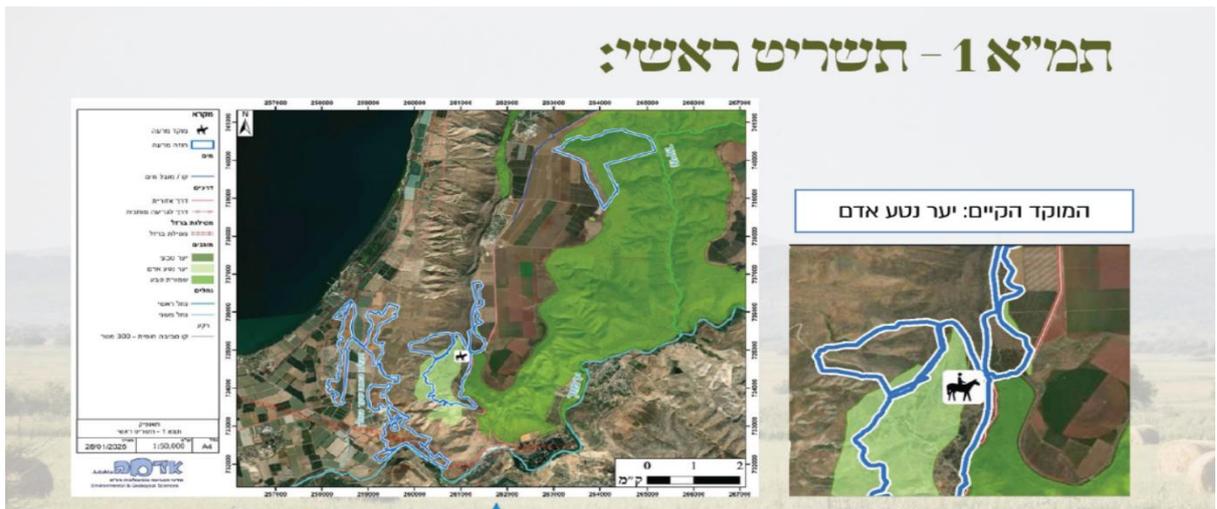

5. חוות תאופיק (רמת הגולן)

שטח המרעה עומד על 5,464 דונם. החווה ממוקמת בשטח יער בתמ"א 1 ושמורת טבע בתמ"מ 3/2. כמו כן, היא ממוקמת באזור בעל רגישות נופית סביבתית גבוהה, שטח גנים ושמורות ושטח לשימור משאבי מים בתמ"א 35 תיקון 1 ובמסדרון אקולוגי.

ניתוח סביבתי: לכל מוקד פיתוח בלב השטחים הפתוחים ועוד בשטח מוגן, יש השפעה סביבתית משמעותית. המוקד מוביל להכנסה של שימושים אינטנסיביים ללב השטח המוגן והפתוח פוגע בתפקודו ורציפותו.

תמ"א 1 - תשריט ראשי:

6. חוות משק שניידר (רמת הגולן)

שטח המרעה עומד על 7,158 דונם. החווה ממוקמת בשטח באזור בעל רגישות נופית סביבתית גבוהה, שטח לשימור משאבי מים ובמסדרון אקולוגי בתמ"א 35 תיקון 1. בהסתכלות על השטח נראה שלחווה יש עוד שלוחות של מבנים המתפרסות ללב השטח הפתוח ולתוך מכלול נוף בתמ"א 35 תיקון 1.

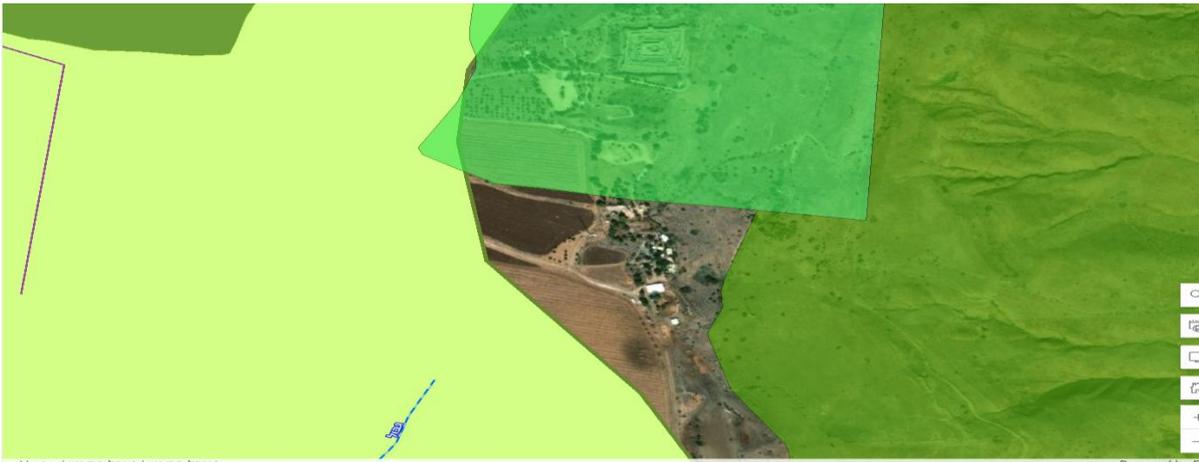
ניתוח סביבתי: המוקד מדגים את תופעת ה"זחילה" התחלה של עיבוי והרחבה עתידיים בלב השטח הפתוח. פריסת המבנים הקיימת כבר כיום פוגעת בתבנית נוף וברצף השטחים הפתוחים. הסדרת המגורים כאן תעמיק את הפגיעה הנופית והסביבתית ותהווה תקדים לבינוי נוסף במכלולי נוף רגישים.

7. חוות סלע הר ציון (עמק המעיינות)

שטח המרעה עומד על 8,506 דונם. החווה ממוקמת במובלעת בן גן לאומי כוכב הירדן בצפון מכלול נוף במערב ושמורת טבע נחל תבור במזרח. כמו כן, היא ממוקמת באזור בעל רגישות נופית סביבתית גבוהה, ושטח לשימור משאבי מים בתמ"א 35 תיקון 1 ובמסדרון אקולוגי.

ניתוח סביבתי: המקום של החווה הוא בשטח רגיש המחבר מספר מוקדים של שטחים מוגנים. קיימת השפעת שוליים משמעותית לחוות בודדים המשובצות בלב שטח טבעי כזה. המוקד יוצר קטיעה פיזית בין שני שטחים מוגנים וערכיים, ובכך מחליש את רצף השטחים הפתוחים.

8. חוות פרידמן (גליל עליון)

שטח המרעה עומד על 1,303 דונם. החווה ממוקמת על הרחבת גן לאומי חצור. כמו כן, היא ממוקמת באזור בעל רגישות נופית סביבתית גבוהה, ושטח לשימור משאבי מים בתמ"א 35 תיקון 1 ובמסדרון אקולוגי.

ניתוח סביבתי: האיתור המוצע פוגע ישירות בשטחים בעלי רגישות גבוהה ביותר של ערכי טבע ונוף. הקמת החווה בשטח גן לאומי מהווה פגיעה בתפקוד השטח הן לטבע והן למורשת ולציבור.

מסדרונות אקולוגיים - רט"ג:

טבלת סיכום:

שם החווה	מיקום ורגישות תכנונית	עיקרי הפגיעה
חוות אנגל (גלבוע)	בלב שמורת טבע מוכרזת "גלבוע מזרח"	קטיעת רצף נחלים: הבינוי והתשתיות במובלעת השמורה ובשטח לשימור משאבי מים יוצרים השפעת שוליים הרסנית המפרה את המערכת האקולוגית הייחודית של הגלבוע. ממוקמת בין נחלים (גפת ויצפור), בשטח לשימור משאבי מים ומסדרון אקולוגי.
חוות בקר הגולן	שטח יער נטע אדם (תמ"א 1)	רגישות נופית גבוהה, ממוקמת במסדרון אקולוגי ובשטח לשימור משאבי מים.
חוות בקר מורן	לב גן לאומי ארבל (מאושר)	שטח מוגן בתמ"א 1 ותמ"מ 9/2, בעל רגישות סביבתית גבוהה.
חוות ג'וחדר	לב מסדרון אקולוגי	פגיעה ברציפות השטח הפתוח ובשימור משאבי מים (תמ"א 35).
חוות תאופיק	שטח יער (תמ"א 1) ושמורת טבע (תמ"מ 3/2)	פגיעה במרקם נופי רגיש ובמסדרון אקולוגי פעיל.
משק שניידר	לב השטח הפתוח ומכלול נוף	קיימת התפרסות מבנים לתוך עומק השטח הפתוח על מכלול נופי ומסדרון אקולוגי.
סלע הר ציון	מובלעת בין גן לאומי כוכב הירדן לשמורת נחל תבור	פגיעה בשטח רגיש בין שטחים מוגנים.

שם החווה	מיקום ורגישות תכנונית	עיקרי הפגיעה
חוות פרידמן	הרחבת גן לאומי חצור	רגישות נופית גבוהה על שטח מוגן וממוקמת במסדרון אקולוגי.